

Uitbreiding bedrijventerrein Diekink te Laren

- Nader onderzoek diverse soorten in het kader van de Wnb-

Opdrachtgever	mRO
Data veldbezoeken	Diverse data 2018/ 2019
Kenmerk rapport	N2018.103- Nadere onderzoeken Uitbreiding bedrijventerrein Diekink te Laren
Datum rapport	10 juni 2019
Auteur	ing. J.M. de Wever

EcoTierra-ecologisch adviesbureau

Postadres: Margijnenenk 12, 7415 JZ Deventer

Bezoekadres: Loods570- Oostzeestraat 2, 7411 MD Deventer

www.ecotierra.nl

info@ecotierra.nl

0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1 INLEIDING	6
1.1 AANLEIDING	6
1.2 DOELSTELLING	6
1.3 VOLLEDIGHEID ONDERZOEK	7
1.4 GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT	7
2 ONDERZOEKSOPZET	8
2.1 BRONNENONDERZOEK	8
2.2 VELDBEZOEKEN	8
3 SITUATIEBESCHRIJVING	11
3.1 PLANGEBIED	11
3.2 VOORGENOMEN INGREPEN	11
4 BEVINDINGEN ONDERZOEK	13
4.1 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK	13
4.2 BEVINDINGEN VLEERMUIZEN	13
4.3 BEVINDINGEN MARTERS	14
4.4 BEVINDINGEN EEKHOORN	16
4.5 BEVINDINGEN JAARROND BESCHERMDE NESTEN	16
4.6 OVERIGE BEVINDINGEN	17
5 EFFECTENBEOORDELING	20
5.1 EFFECTEN VLEERMUIZEN	20
5.2 EFFECTEN MARTERS	21
5.3 EFFECTEN EEKHOORN	22
5.4 EFFECTEN JAARROND BESCHERMDE NESTEN	22
5.5 EFFECTEN OVERIGE SOORTEN	23
5.6 ALGEMENE ZORGPLICHT	23
6 CONCLUSIE EN ADVIES	24
6.1 CONCLUSIE	24
6.2 Advies	25

BIJLAGEN

1. Waarnemingen
2. Wettelijk kader
3. Literatuurlijst

SAMENVATTING

In opdracht van mRO heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau op een uitbreidingslocatie voor het bedrijventerrein Diekink te Laren (gemeente Lochem) nadere onderzoeken naar vleermuizen, jaarrond beschermde nesten van vogels, marters en eekhoorn uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming.

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Laren en betreft een woning (24a) en een boerderij (26) met bijgebouwen, tuinen en groenstructuren, een paardenstal en kapschuur en een onbebouwd weiland. Langs de noordelijke, oostelijke en zuidelijke perceelsgrens staan bomenrijen.

De initiatiefnemer is voornemens om een bedrijventerrein te realiseren binnen het plangebied. In dit kader worden alle aanwezige opstallen geamoveerd, met uitzondering van de boerderij met huisnummer 26. Deze boerderij krijgt als bestemming kantoor. Tevens zullen er naar verwachting diverse groenstructuren worden gerooid. Er zal geen oppervlaktewater worden gedempt. Ten tijde van onderhavig schrijven was er nog geen concrete inrichting bekend bij EcoTierra-ecologisch adviesbureau, slechts een globaal inrichtingsplan. De verwachting is wel dat de laanvormige groenstructuren zullen worden gehandhaafd en zullen worden versterkt. De insteek is om ook aan de westzijde van het plangebied een groenstrook te creëren. Er zal gekeken gaan worden hoe het gebied natuur-inclusief kan worden ingericht.

In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Q2018.052- Quickscan flora en fauna Rossweg 24a en 26 te Laren (Gld), EcoTierra-ecologisch adviesbureau, december 2018). Uit deze quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van vaste verblijf- en/of voortplantingsplaatsen, vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen, steenmarter, das, kleine marterachtigen, steenuil, roofvogels en huismus op basis van dat veldbezoek niet uitgesloten kon worden en nader onderzoek naar deze soorten/ soortgroepen noodzakelijk was.

Het nadere onderzoek is gebaseerd op een bronnenonderzoek en diverse veldbezoeken. Deze veldbezoeken hebben op diverse data in 2018/ 2019 plaatsgevonden.

De onderzoeken zijn conform de vigerende onderzoeksprotocollen en Kennisdocumenten van BIJ12 en in de juiste periode en onder geschikte weersomstandigheden uitgevoerd, zodat de te verwachten soorten waargenomen konden worden.

Het onderzoek heeft jaarrond beschermde verblijfplaatsen van twee gewone dwergvleermuizen en 1 huismus vastgesteld. De voorgenomen ingrepen zullen tot gevolg hebben dat de aangetroffen jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden vernietigd.

Door het behouden en versterken van (lijnvormige) groenstructuren en het plangebied natuur-inclusief in te richten kunnen significante gevolgen voor de overige onderzochte soorten worden voorkomen.

Voor de onderbouwing van de conclusies dient hoofdstuk vijf geraadpleegd te worden.

Op basis van de nadere onderzoeken kan worden geconcludeerd dat er procedurele gevolgen zijn aangaande het project.

- Er dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor de gewone dwergvleermuis en de huismus;
- Er dienen onder andere mitigerende maatregelen te worden genomen en een projectplan en werkprotocol te worden opgesteld;
- Voor de overige soorten wordt een ontheffing Wet natuurbescherming niet noodzakelijk geacht omdat er geen overtreding van de verbodsbepalingen wordt verwacht, wel dient bij de inrichting van het plangebied rekening met deze soorten gehouden te worden;
- Er dient een inrichtingsplan te worden opgesteld waarin rekening wordt gehouden met de behoeftes van de aangetroffen soorten;
- De zorgplicht is altijd van toepassing.

1 INLEIDING

In opdracht van mRO heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau op een uitbreidingslocatie voor het bedrijventerrein Diekink te Laren (gemeente Lochem) nadere onderzoeken naar vleermuizen, jaarrond beschermde nesten van vogels, marters en eekhoorn uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om een bedrijventerrein te realiseren binnen het plangebied. In dit kader worden alle aanwezige opstallen geamoveerd, met uitzondering van de boerderij met huisnummer 26. Deze boerderij krijgt als bestemming kantoor. Tevens zullen er naar verwachting diverse groenstructuren worden gerooid. Er zal geen oppervlaktewater worden gedempt. Ten tijde van onderhavig schrijven was er nog geen concrete inrichting bekend bij EcoTierra-ecologisch adviesbureau, slechts een globaal inrichtingsplan. De verwachting is wel dat de laanvormige groenstructuren zullen worden gehandhaafd en zullen worden versterkt. De insteek is om ook aan de westzijde van het plangebied een groenstrook te creëren. Er zal gekeken gaan worden hoe het gebied natuur-inclusief kan worden ingericht.

In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Q2018.052- Quickscan flora en fauna Rossweg 24a en 26 te Laren (Gld), EcoTierra-ecologisch adviesbureau, december 2018). Uit deze quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van vaste verblijf- en/of voortplantingsplaatsen, vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen, steenmarter, das, kleine marterachtigen, steenuil, roofvogels en huismus op basis van dat veldbezoek niet uitgesloten kon worden en nader onderzoek naar deze soorten/ soortgroepen noodzakelijk was.

1.2 Doelstelling

Het doel van het nader onderzoek is vast te stellen of de voorgenomen ingrepen een overtreding van de vigerende natuurwetten tot gevolg hebben aangaande vleermuizen, marterachtigen, eekhoorn en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest.

Om dit inzicht te verkrijgen worden, onder andere, de volgende vragen beantwoord;

- welke soorten maken gebruik van het plangebied?
- zijn er binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen (functie en soort) van vleermuizen aanwezig?
- zijn er binnen het plangebied jaarrond beschermde nesten (welke soorten) aanwezig?
- Komen er marterachtigen of eekhoorn voor binnen het plangebied?
- welke functie(s) heeft het plangebied voor de eventueel aanwezige soorten?
- zijn er significante vliegroutes en/of foerageergebieden in of nabij het plangebied aanwezig?
- wat zijn de gevolgen van de ingrepen (welke verbodsbepalingen worden overtreden) en zijn er mitigerende maatregelen te nemen om overtreding van de wet te voorkomen?
- dient er een ontheffing te worden aangevraagd?

1.3 Volledigheid onderzoek

De onderzoeken zijn conform de vigerende protocollen en onderzoeksstrategieën uitgevoerd opdat aantoonbaar is dat er voldoende zorg in acht is genomen om de te verwachten soorten te kunnen waarnemen/ aantreffen. Het blijft echter natuur en het is nooit geheel uit te sluiten dat er, ondanks de voldoende onderzoeksinspanning, toch beschermde exemplaren aanwezig zijn. Bij het aantreffen van een exemplaar dienen de werkzaamheden ter plaatse en rondom direct gestaakt te worden en dient er een ter zake kundige ingeschakeld te worden.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Voor Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd (wanneer er weinig (fysieke) verandering in de situatie heeft plaatsgevonden).

2 ONDERZOEKSOPZET

Om een goed beeld te verkrijgen hoe en of het plangebied gebruikt wordt door de genoemde soorten heeft er een bronnenonderzoek plaatsgevonden en is het plangebied vervolgens meerdere malen in 2018 en 2019 bezocht in de daarvoor geschikte periodes en onder de juiste weersomstandigheden.

De onderzoeken zijn door EcoTierra- ecologisch adviesbureau en OneNature uitgevoerd.

Deze ecologisch adviesbureaus hebben ruime ervaring met het uitvoeren van onderzoeken naar genoemde soorten/ soortgroepen.

2.1 Bronnenonderzoek

Voorafgaande aan het onderzoek zijn de beschikbare gegevens van digitale verspreidingsatlassen bestudeerd.

Tevens is contact geweest met de lokale uilenwerkgroep.

2.2 Veldbezoeken

Er is voor elke soort/ soortgroep een specifieke onderzoeksmethode gebruikt. De methodes worden in deze paragraaf beschreven. Tijdens de onderzoeken zijn de bewoners van 24a en 26 meerdere malen geïnterviewd.

Vleermuizen

Tijdens de (schemer)onderzoeken is met behulp van een batdetector, zaklamp en zoomcamera zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van vleermuizen.

Het vleermuizenonderzoek bestaat uit twee onderdelen, namelijk een visuele inspectie bij daglicht en onderzoeken tijdens de schemeruren.

Tijdens de visuele inspectie zijn elementen als vensterbanken, muren en tegels onderzocht op uitwerpselen en vegen van vleermuizen. Ook is er in de opstallen naar exemplaren en sporen gezocht.

Tijdens de schemer/nacht onderzoeken wordt door middel en met behulp van visuele waarnemingen en een batdetector (Pettersson D230/ D240X, Echo Meter Touch 2 pro/ batlogger M (nemen waarnemingen automatisch op voor latere analyse) onderzocht of vleermuizen gebruik maken van het plangebied. Indien nodig worden time-expansion opnamen gemaakt met de batdetector om later de ultrasone geluiden te kunnen analyseren met behulp van het analyseprogramma Batsound. Voor soorten van het Myotis geslacht kan dit noodzakelijk zijn om tot een correcte determinatie te komen.

Het onderzoek in de avondschemer is bedoeld om uitvliegende exemplaren te kunnen waarnemen. Vleermuizen warmen gedurende de dag op in hun verblijfplaats en vliegen rond de schemer uit om op jacht te gaan naar insecten. In de ochtenduren keren ze terug naar hun verblijfplaats, zodat invliegende exemplaren waargenomen kunnen worden. Gedurende de onderzoeken wordt tevens gelet op sociale roepen en baltsgedrag.

Als richtlijn is het 'Vleermuizenprotocol, maart 2017 gehanteerd, opgesteld door o.a. het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

De vleermuisonderzoeken zijn uitgevoerd in de juiste periode en onder geschikte weersomstandigheden, zodat eventueel aanwezige vleermuizen waargenomen konden worden. Dit houdt globaal in dat de temperatuur minimaal 7 °C en de windkracht maximaal 4 (5) Beaufort was. Tevens viel er niet meer dan lichte regen.

Steenuil

Dit onderzoek is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument Steenuil van BIJ12 (versies 1.0, juli 2017), dus in de meest geschikte periodes en onder geschikte weersomstandigheden. Teves is de onderzoeksmethode zoals beschreven op www.steenuil.nl gehanteerd. Dit houdt in dat er tijdens alle nachtelijke onderzoeken met een bluetooth box territoriale roepjes van steenuilen zijn afgespeeld om een reactie van eventueel aanwezige exemplaren op het terrein of in de omgeving uit te lokken. Het geluidsboxje is op verschillende locaties op en rondom het plangebied, zie bijlage 1. Tevens is er tijdens alle onderzoek gelet op exemplaren en sporen van de steenuil.

Huismus

Het onderzoek naar de Huismus is uitgevoerd zoals beschreven in het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (versie 1.0 juli 2017). Dit Kennisdocument schrijft twee onderzoeken in de periode 1 april- 15 mei voor.

Horsten

In de wintermaanden, toen het blad van de bomen was, is gezocht naar nesten/ horsten. De locaties met nesten die mogelijk in gebruik konden zijn door een roofvogel zijn in 2019 wederom bezocht om te kijken of er broedgevallen aanwezig waren.

Steenmarter/ das/kleine marterachtigen/ eekhoorn

Tijdens de voorgenoemde onderzoeken en enkele extra onderzoeken is gelet op sporen en exemplaren van deze soorten. Tevens zijn er in verschillende periodes en op verschillende plekken cameravallen geplaatst. Per ronde zijn er minimaal 2 camera's opgehangen. Zie bijlage 1 voor locaties camera's.

Onderzoeksdata en informatie, Tabel 1

Datum	Tijdstip	Aantal onderzoekers	Onderzochte soort	Weersgesteldheid
05-06-2018 03.00-06.00	Ochtend	3	Vleermuis (lanen en gebouwen, zomer/kraam) Steenuil (afspelen geluid) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen) Huismus	15°C, droog, 1/2 Bft, half bewolkt
12-06-2018 21.30-00.30	Avond	3	Vleermuis (lanen en gebouwen, zomer/kraam) Steenuil (afspelen geluid) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen)	19°C, droog, 2 Bft, half bewolkt
11-07-2018 21.30-00.00	Avond	3	Vleermuis (lanen en gebouwen, zomer/kraam) Steenuil (afspelen geluid) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen)	20°C, droog, 3 Bft, half bewolkt
01-08-2018 11.00-14.00	Overdag	2	Vleermuis (boerderij binnen) Das (burcht nabij) en sporen Camera's opgehangen Eekhoorn	25C, droog, 1 Bft, zonnig
08-08-2018 21.00-23.30	Avond	2	Vleermuis (foerageergebied/ vliegroute) Das (exemplaren/ sporen) Steenuil (afspelen geluid) Steenmarter (exemplaren/ sporen)	22°C, droog, 1 Bft, helder
23-08-2018 20.00-23.00	Avond	1	Vleermuis (lanen en gebouwen, paarverblijf) Steenuil (afspelen geluid) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen)	21°C, droog, 2 Bft, bewolkt
30-08-2018 20.15-23.00	Avond	2	Ophalen camera's Vleermuis (lanen en gebouwen, paarverblijf) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen) Camera's neergezet	17°C, droog, 2 Bft, helder
03-09-2018 20.15-23.00	Avond	1	Vleermuis (lanen en gebouwen, paarverblijf) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen/ pijp)	16°C, droog, 2 Bft, half bewolkt
04-09-2018 12.00-13.00	Overdag	1	Camera's verplaatst naar dassenpijp/ vervangen sd kaart, batterijen Das (sporen)	26°C, droog, 2 Bft, zonnig
19-09-2018 19.30-22.30	Avond	2	Vleermuis (lanen en gebouwen, paarverblijf) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen) Camera's opgehaald	21°C, droog, 2 Bft, helder
19-12-2018 11.00-11.30	Overdag	2	Vleermuis (boerderij binnen) Das sporen Eekhoorn Nesten roofvogels	11°C, droog, 2 Bft, half bewolkt
27-02-2019 18.00-20.00	Avond	1	Steenuil (afspelen geluid, sporen) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen)	12°C, droog, 2 Bft, half bewolkt
27-03-2019 19.30-21.30	Avond	1	Steenuil (afspelen geluid, sporen) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen)	16°C, droog, 2 Bft, helder
12-04-2019 20.30-22.30	Avond	1	Steenuil (afspelen geluid, sporen) Steenmarter (exemplaren/ sporen) Das (exemplaren/ sporen) Vleermuis (foerageergebied)	10°C, droog, 2 Bft, bewolkt
17-04-2019 14.30-15.45	Overdag	1	Huismus Nesten roofvogels Eekhoorn	18°C, droog, 2 Bft, half bewolkt
15-05-2019 13.00-14.15	Overdag	1	Huismus Nesten roofvogels Ophangen camera's	15°C, droog, 3 Bft, bewolkt
29-05-2019 15.00-15.45	Overdag	1	Huismus Nesten roofvogels Ophalen camera's Eekhoorn	20°C, droog, 2 Bft, zonnig

3 SITUATIEBESCHRIJVING

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Laren en betreft een woning (24a) en een boerderij (26) met bijgebouwen, tuinen en groenstructuren, een paardenstal en kapschuur en een onbebouwd weiland. Langs de noordelijke, oostelijke en zuidelijke perceelsgrens staan bomenrijen.

Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: Atlas Gelderland, luchtfoto 2018).

3.2 Voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens om een bedrijventerrein te realiseren binnen het plangebied. In dit kader worden alle aanwezige opstallen geamoveerd, met uitzondering van de boerderij met huisnummer 26. Deze boerderij krijgt als bestemming kantoor. Tevens zullen er naar verwachting diverse groenstructuren worden gerooid. Er zal geen oppervlaktewater worden gedempt. Ten tijde van onderhavig schrijven was er nog geen concrete inrichting bekend bij EcoTierra-ecologisch adviesbureau, slechts een globaal inrichtingsplan. De verwachting is wel dat de laanvormige groenstructuren zullen worden gehandhaafd en zullen worden versterkt. De insteek is om ook aan de westzijde van het plangebied een groenstrook te creëren. Er zal gekeken gaan worden hoe het gebied natuur-inclusief kan worden ingericht.

Afbeelding 2: Voorlopige inrichtingsschets (bron: mRO).

4 BEVINGINGEN ONDERZOEK

Hieronder worden de bevindingen van de onderzoeken besproken, allereerst de bevindingen van het bronnenonderzoek en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek. De bevindingen worden in bijlage 1 weergegeven op kaart.

4.1 Bevindingen bronnenonderzoek

Van de onderzochte soorten zijn geen specifieke waarnemingen voor het plangebied gevonden. Wel zijn er waarnemingen van nesten van sperwer, huismus en buizerd nabij gevonden. Er is een dassenburcht aanwezig in de omgeving van het plangebied.

Volgens de geraadpleegde uilenwerkgroep hangen er steenuilenkasten en een kerkuilenkast in de directe omgeving. Deze kasten zijn tot op heden niet in gebruik geweest door uilen.

4.2 Bevindingen vleermuizen

Zomerverblijf

Er is in de woning 24a een zomerverblijf van gewone dwergvleermuis aanwezig. De verblijfplaats zit in de spouw van de aanbouw. Deze spouw is toegankelijk bij een opening bij de regenpijp en het boeiboord. Mogelijk gebruikt het exemplaar ook wel eens het dak, daar het bij 1 avondonderzoek leek alsof het exemplaar daar vandaan kwam. Mogelijk vloog de vleermuis wel uit de spouw van de aanbouw en werd hij pas gezien bij het dak.

Er zijn geen zomerverblijfplaatsen van andere soorten aangetroffen. In de boerderij nummer 26 is op meerdere momenten binnen gekeken op de zolder en gezocht naar sporen en/ of exemplaren. Er zijn geen sporen of exemplaren aangetroffen. De bewoners, die de deel en de zolder gebruiken als atelier hebben ook nog nooit een vleermuis binnen gezien. Waarschijnlijk is het er veel te licht, daar de ruimte ook in de avonduren wordt verlicht.

Er zijn geen in- of uitvliegende boombewonende vleermuizen aangetroffen.

Kraamverblijf

Er is geen kraamgroep waargenomen binnen het plangebied.

Paarverblijf

In de woning van 24a waren op 30 augustus twee gewone dwergvleermuizen kort zichtbaar bij de opening van de regenpijp. De dieren vlogen net na zonsondergang uit. Later vloog een gewone dwergvleermuis zijn baltsvlucht bij de woning, toert en een deel in de laan. Het is goed mogelijk dat de woning ook als paarlocatie wordt gebruikt. Paargedrag van andere soorten is niet waargenomen. Op onderstaande afbeelding is een van de dwergvleermuizen in de spouw van de aanbouw zichtbaar. De verblijfplaats bevindt zich op circa 2,5 meter hoog.

Winterverblijf

Zomer- en/of paarverblijven van de gewone dwergvleermuis kunnen een aanwijzing zijn dat de aanwezige individuen de locatie ook als winterverblijf gebruiken. Er dient dus vanuit gegaan te worden dat de aangetroffen exemplaren gewone dwergvleermuis ook in de winter aanwezig zullen zijn.

De onderzochte gebouwen zijn niet geschikt bevonden voor een massawinterverblijf (massa slaat op hoeveelheid exemplaren en massa van het gebouw (flats en dergelijke).

Er zijn geen aanwijzingen dat vleermuizen in bomen overwinteren.

Foerageergebied

Er wordt zowel in de tuinen als bij de groenstructuren gefoerageerd door met name gewone dwergvleermuis, maar ook door enkele laatvliegers. Tevens is op een avond een gewone grootoorvleermuis gehoord. In de laan bij de Rossweg is ook ruige dwergvleermuis vastgesteld. De zuidelijke groenstructuur, bij het spoor, wordt alleen gebruikt door gewone dwergvleermuis. De oostelijke laan wordt door zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger gebruikt om te foerageren.

Vliegroute

De Rossweg lijkt een belangrijke vliegroute te zijn voor diverse soorten, maar met name laatvlieger en gewone dwergvleermuis zijn vastgesteld. Deze laan heeft verbinding met de laan langs het oostelijk gelegen fietspad. De gewone dwergvleermuizen volgen meer de gehele laan, de laatvliegers steken schuin over vanuit de laan bij het fietspad, foerageren even in de tuin van nummer 26 en vervolgen dan hun weg. Het hoogste aantal laatvliegers "in 1 vlucht" is vastgesteld op 6, het hoogste aantal gewone dwergvleermuizen op 8.

4.3 Bevindingen marters

Das

Er is tijdens geen van de nachtelijke veldbezoeken een exemplaar van de das waargenomen. Wel is er in het najaar een pijp aangetroffen buiten het plangebied. In de buurt van die pijp, gelegen naast een maisveld, waren wel pootafdrukken en geknakte maisstengels aanwezig. Er is bij de ingang van de pijp een camera neergezet. Slechts op 1 avond is de das daar vastgelegd op beeld. Er zijn ook geen duidelijke gebruikssporen bij de pijp aanwezig. De das is ook een keer deels gefilmd door de camera in het zuiden van het plangebied.

Foto: Pijp en geknakte maisstengel bij pijp.

Gezien de loopsporen loopt de das soms langs de westelijke perceelsgrens van en naar de zuidelijke groenstrook.

Er zijn geen latrines aangetroffen van de das, evenals geen snuitputjes. De zomer van 2018 was erg droog waardoor het bodemleven onder het grasland erg diep zat. Het plangebied had als foerageergebied, met uitzondering misschien van de kleine boomgaard bij nummer 24a, weinig betekenis.

Foto: Das bij pijp buiten plangebied.

Steenmarter

Er zijn geen steenmarters waargenomen tijdens de veldbezoeken. Tevens zijn er geen sporen, zoals markeerpoepjes, afgebeten vleugels en dergelijke aangetroffen. De bewoners van de opstallen hebben ook aangegeven geen steenmarters gezien te hebben (bij aanwezigheid vaak wel bekend door stank- en geluidsoverlast). De soort is slechts een enkele keer en op maar twee locaties vastgelegd door een cameraval.

Foto: Vastgelegde steenmarter bij woning 26.

Kleine marterachtigen

Er zijn geen exemplaren van bunzing, wezel en/of hermelijn waargenomen of vastgelegd door de camera's.

4.4 Bevindingen eekhoorn

Er zijn geen exemplaren, eetsporen en/of nesten van de eekhoorn waargenomen tijdens de veldbezoeken.

4.5 Bevindingen jaarrond beschermde nesten

Huismus

Pas in april 2019 is een nestlocatie van de huismus vastgesteld in de woning 24a. Hier is een zingend mannetje op het dak waargenomen. Het mannetje verdween ook een enkele keer in een opening van het dak. Er is eveneens een vrouwtje waargenomen in de tuin.

Foto: Nestlocatie huismus nummer 24a.

De tuin rondom de woning maakt onderdeel uit van het functionele leefgebied van deze soort.

Steenuil

Van alle keren dat een territoriale roep is afgespeeld heeft slecht alleen op de avond van 5 juni 2018 een mannetje gereageerd. Het mannetje reageerde vanuit een gebied ten noorden van het plangebied. Het exemplaar is toen ook kort op het dak van de tegenover gelegen woning, huisnummer 25, waargenomen. Er zijn binnen het plangebied geen sporen (braakballen, veren, fecaliën en dergelijke) aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een steenuil. De bewoner van 24a heeft aangegeven vroeger weleens een steenuil gehoord te hebben, maar nu niet meer. De bewoners van 26 hebben eveneens geen steenuilen

waargenomen. Zoals reeds bij de das vermeld, door de droogte ontbrak het in het grasland aan bereikbaar bodemleven (regenwormen). Mogelijk dat de tuinen wel eens bezocht worden door een steenuil.

Horsten

Er zijn geen bezette horten waargenomen binnen het plangebied. De buizerd foerageert boven het gebied. Tevens is er een veer van deze soort gevonden in het grasland, maar nesten van deze soort niet. Er zijn wel twee kraaiennesten aanwezig. 1 van die nesten was ook bezet afgelopen jaar.

Foto: Buizerd boven plangebied.

4.6 Overige bevindingen

Er zijn tijdens de onderzoeken ook veel andere waarnemingen gedaan. In deze paragraaf worden er een aantal vermeld, maar uiteraard kan niet elke waarneming worden besproken. Tijdens de veldbezoeken en op camera's zijn diverse exemplaren van haas en konijn waargenomen.

Tevens wordt het plangebied en de omliggende gronden gebruikt door meerdere reeën. Ze gebruiken de locatie als foerageergebied, maar ook om overdag te verblijven. Tijdens de dagonderzoeken in 2019 schoten tweemaal reeën weg uit de groenstructuren.

In de woning van 24a wordt, in de oostelijke kopgevel, gebroed door een gekraagde roodstaart.

Verder zijn er diverse muizensoorten, katten, honden en diverse vogelsoorten op camera vastgelegd.

Boomkikkers zijn niet waargenomen of gehoord, wel gewone pad.

In de tuin bij 24a is de plant kruisbladige wolfsmelk aangetroffen. Deze plant is niet beschermd bij de Wnb, maar staat wel op de Rode lijst (thans niet bedreigd) en is zeldzaam in Lochem. Mogelijk is de plant ooit als sierplant neergezet of is het via tuinafval meegekomen.

Foto: Nestlocatie gekraagde roodstaart bij nr 24a.

Foto's: Reeën overdag en in de nacht bij zuidelijke groenstructuur.

Foto: Kruisbladige wolfsmelk bij 24a.

5 EFFECTENBEOORDELING

In het kader van de Wet natuurbescherming is nagegaan of vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen of functioneel leefgebied door het project worden aangetast of dat er kans bestaat dat de onderzochte soorten worden verontrust, verjaagd of gedood.

5.1 Effecten vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming op basis van het feit dat de soort is opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De Wet natuurbescherming bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op vleermuizen, onder andere:

1. Het is verboden vleermuizen in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden deze dieren opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.

(Bron: Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, BIJ12, versie 1.0, juli 2017).

Verblijfplaatsen

Er is een zomer- en paarverblijf (zelfde locatie) van de gewone dwergvleermuis vastgesteld in de spouw van de aanbouw van de woning 24a. Zomer- en paarverblijven kunnen, volgens de kennisdocumenten van BIJ 12, een indicatie zijn dat de aanwezige exemplaren het gebouw, mits geschikt, ook als winterverblijf kunnen gebruiken. In onderhavige situatie lijkt de woning ook geschikt als winterverblijf. Er dient derhalve van een jaarrond gebruik door de gewone dwergvleermuis te worden uitgegaan.

Genoemde verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd. Door de voorgenomen ingrepen zullen de genoemde vaste verblijfplaatsen verloren gaan. Dit is niet toegestaan bij de Wnb. In dit kader zal er een ontheffing Wet natuurbescherming (soorten) moeten worden aangevraagd. In het kader van de ontheffingsaanvraag dient vervolgens een projectplan te worden opgesteld. Tevens dienen er (tijdelijke en duurzame) mitigerende maatregelen genomen te worden om de vaste verblijfplaatsen te vervangen. De te nemen maatregelen dienen te worden begeleid door een ter zake kundige en vastgelegd te worden in een werkprotocol. De ingrepen dienen buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis te gebeuren.

Foerageergebied en vliegroutes

De lijnvormige groenstructuren en de tuinen worden gebruikt door diverse soorten vleermuizen om te foerageren. De insteek van het plan is om de bestaande lijnvormige groenstructuren te behouden en zelfs te versterken en uit te breiden. Mogelijk wordt ook een deel van de tuinen gehandhaafd. Er zal derhalve geen significante aantasting zijn van foerageergebied. Tevens is er voldoende alternatief foerageergebied in de directe omgeving aanwezig. Wel dient verstoring door licht op de groenstructuren voorkomen te worden, zowel tijdens de bouwfase als in de toekomstige situatie.

Wat geldt voor foerageergebied geldt ook voor vliegroutes. Er zullen, zover op het moment van onderhavig schrijven, geen vliegroutes worden aangetast, mits er geen verstoring door licht wordt veroorzaakt.

De gemeente Lochem heeft een (vleermuizen)onderzoek, in het kader van een SMP, laten uitvoeren naar de lanen in de gemeente. Ook onderhavige lanen zijn onderzocht. Mochten er toch ingrepen gaan plaatsvinden in de lanen, dient die rapportage geraadpleegd te worden om vast te stellen of er (juridische) gevolgen zijn.

5.2 Effecten marters

Das

Er is geen vaste verblijfplaats van deze soort aanwezig binnen het plangebied. Nabij is een pijp aanwezig welke een sporadische keer wordt gebruikt, mogelijk alleen wanneer er jong mais aanwezig is. Deze plek blijft intact. Echter, er dient wel voor gezorgd te worden dat de das daar op een veilige manier kan komen, dat er geen barrièrewering door de gebouwen zal ontstaan. Het gebied ten oosten van het plangebied wordt namelijk gebruikt als foerageergebied. In het huidige plan is opgenomen dat er een corridor gecreëerd zal worden aan de zuidzijde van het plangebied, naast de reeds bestaande groenstructuur. Dit is de route die de das al lijkt te lopen. Aan de westzijde van het plangebied komen ook groenstructuren waardoor daar ook een betere looproute kan ontstaan. Uiteraard dienen de gebouwen zo gepositioneerd te worden dat er geen verstoring (in de avonduren) zal zijn door licht, geluid, menselijke aanwezigheid en dergelijke op deze groenstructuren.

2018 was een jaar met een lange periode van droogte. Het grasland was verdord en het bodemleven was diep in de bodem weggetrokken. Er zijn derhalve weinig indicaties aangetroffen dat het weiland zelf gebruikt wordt door de das om te foerageren. Tijdens de omgevingscheck in 2019 blijkt er rondom de burcht zeer veel geschikt foerageergebied (kort gras en maisvelden) aanwezig te zijn.

Er zal geen overtreding van de Wnb optreden, mits er bij de inrichting van het plangebied rekening met deze soort wordt gehouden.

Foto: Geschikt foerageergebied voor das nabij burcht.

Steenmarter

Er zijn geen aanwijzingen dat de steenmarter in de woningen verblijft. Tevens is de steenmarter maar een enkele keer op de camera vastgelegd. Het plangebied zal geen significante betekenis hebben voor deze soort. Door bijvoorbeeld de takkenrillen bij woning 26 te behouden blijven er foerageerplekken en verblijfplaatsen voor de steenmarter aanwezig. Er zijn overigens voldoende verblijfplaatsen en foerageerplekken in de directe omgeving aanwezig. De voorgenomen ingreep zal geen overtreding van de Wnb tot gevolg hebben. De zorgplicht is wel van toepassing, zeker bij het verwijderen van takkenrillen en dergelijke.

Kleine marterachtigen

Er zijn geen kleine marterachtigen vastgelegd op de camera. Hetzelfde geldt als bij steenmarter, door behoud van takkenrillen en groenstructuren blijft leefgebied voor deze soorten aanwezig.

De voorgenomen ingreep zal geen overtreding van de Wnb tot gevolg hebben. De zorgplicht is wel van toepassing, zeker bij het verwijderen van takkenrillen en dergelijke.

5.3 Effecten eekhoorn

Er zijn geen exemplaren, eetsporen en/of nesten van de eekhoorn waargenomen tijdens de veldbezoeken. Negatieve effecten aangaande deze soort zijn derhalve niet te verwachten.

5.4 Effecten jaarrond beschermde nesten

Huismus

De huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming, op basis van het feit dat de soort deel uitmaakt van 'alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is' (artikel 1 van de Vogelrichtlijn). De huismus staat vermeld op de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (RVO, 2009). De nesten van huismussen vallen onder categorie 2 van vogelnesten "nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar".

De huismus staat tevens als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2004). De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig.

De Wet natuurbescherming bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op alle inheemse vogels. De wet verbiedt onder andere:

1. het opzettelijk doden of vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1);
2. het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2);
3. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels (artikel 3.1 lid 3);
4. het opzettelijk storen van vogels (artikel 3.1 lid 4);
5. het bezit, het vervoer en de handel in vogels, dood of levend, dan wel delen of producten daarvan (artikel 3.2).

(Bron: Kennisdocument Huismus, BIJ12, versie 1.0, juli 2017).

Er is slechts 1 broedplek van de huismus binnen het plangebied vastgesteld. De huismus komt ook bij naastgelegen erven voor. Deze erven waren niet zomaar toegankelijk voor onderzoek, derhalve is niet vastgesteld hoe groot de populatie in de omgeving is. 1 koppel is echter geen zelfredzame populatie en zal afhankelijk zijn van omliggende exemplaren. De indruk bestaat dat deze plek net was ontdekt door het mannetje, daar er alleen in 2019 huismus is waargenomen. De sloop van de woning zal tot gevolg hebben dat dit jaarrond beschermde nest verloren zal gaan. Voor het mogen vernietigen van jaarrond beschermde nesten is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig. Tevens dienen er diverse mitigerende maatregelen genomen te worden. In het kader van de ontheffingsaanvraag dient eveneens een projectplan en een werkprotocol te worden opgesteld. Eén van de voorwaarden voor het verkrijgen van een ontheffing is dat er buiten de meest kwetsbare periode (broedseizoen en langere periode van koude) wordt gewerkt.

Het overige functionele leefgebied (foerageergebied, schuilmogelijkheden en dergelijke) van het exemplaar zal bestaan uit de tuin en de omgeving. Zover bekend zal een deel van dat functionele leefgebied blijven bestaan. Door het plangebied natuur-inclusief in te richten, dus door het aanbrengen van broedplekken en groenstructuren, zoals groenblijvende hagen, zal er voldoende leefgebied aanwezig zijn. De ambitie zal moeten zijn om het plangebied zo in te richten dat er voldoende mogelijkheden gaan zijn voor een grote populatie huismus.

Steenuil

Er is slechts 1 maal een steenuil waargenomen ten noorden van het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen gedaan van exemplaren, verblijfplaatsen of sporen.

Zoals reeds vermeld was het weiland in 2018 voor een groot deel van het jaar niet geschikt als foerageergebied. Mogelijk dat er een keer een steenuil aanwezig zal zijn bij de fruitbomen in de voortuin van 24a. Het is raadzaam om de voortuin met de fruitbomen zoveel mogelijk in te passen in het plan.

Gezien de bevindingen wordt verwacht dat de voorgenomen ingrepen geen negatieve gevolgen zullen hebben voor steenuilen. In de directe omgeving is voldoende foerageergebied aanwezig.

Horsten

Er zijn geen nesten van roofvogels waargenomen. De groenstructuren waarin de kraaiennesten (niet jaarrond beschermd) zitten worden gehandhaafd. Deze bomen zullen dus geschikt blijven als broedlocatie.

Roofvogels hebben een groot bereik als het aankomt op foerageergebied. Het plangebied zal derhalve geen significant foerageergebied betreffen voor roofvogels en uilen.

5.5 Effecten overige soorten

Genoemde maatregelen bij das en steenuil zullen er voor zorgen dat ook soorten als ree, haas en konijn gebruik kunnen blijven maken van de omgeving (geen barrierewerking) en mogelijk de groenstructuren bij de perceelsgrenzen. Door een natuur-inclusieve inrichting kunnen kleine zoogdieren ook van het bedrijventerrein zelf gebruik gaan maken.

Voor de gekraagde roodstaart kunnen speciale nestkasten bij huisnummer 26 worden opgehangen.

5.6 Algemene zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

6.1 Conclusie

Op basis van onderhavige quickscan is beoordeeld of er procedurele gevolgen zijn betreffende de vigerende (natuur)wetgeving.

Voor toelichting bij de conclusie dient hoofdstuk vijf geraadpleegd te worden.

Op basis van de nadere onderzoeken kan worden geconcludeerd dat er procedurele gevolgen zijn aangaande het project.

- Er dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor de gewone dwergvleermuis en de huismus;
- Er dienen onder andere mitigerende maatregelen te worden genomen en een projectplan en werkprotocol te worden opgesteld;
- Voor de overige soorten wordt een ontheffing Wet natuurbescherming niet noodzakelijk geacht omdat er geen overtreding van de verbodsbepalingen wordt verwacht, wel dient bij de inrichting van het plangebied rekening met deze soorten gehouden te worden;
- Er dient een inrichtingsplan te worden opgesteld waarin rekening wordt gehouden met de behoeftes van de aangetroffen soorten;
- De zorgplicht is altijd van toepassing.

6.2 Inrichtingsplan

Er dient een inrichtingsplan te worden opgesteld waarin aangegeven wordt welke maatregelen er genomen worden om de in hoofdstuk 5 genoemde effecten te mitigeren. Dit is maatwerk en zal bij voorkeur door een ter zake kundige op het gebied van de genoemde soorten worden begeleid. Bijlage 1 kan hierbij helpen een beeld te schetsen.

Er dient in ieder geval aandacht te zijn voor das (corridor), marterachtigen (verblijfplaatsen en foerageergebieden), ree (corridor), huismus (nieuwe nestlocaties en schuilplekken zoals hagen) en vleermuizen (nieuwe verblijfplaatsen).

Geadviseerd wordt ook om de groene verlichting langs het fietspad te vervangen voor amberkleurige lichten, daar deze kleur vleermuisvriendelijker is.

BIJLAGE 1

WAARNEMINGEN

(belangrijkste waarnemingen, niet alle waarnemingen zijn weergegeven)

- Zomer- en paarverblijf gewone dwergvleermuis
- Baltsvlucht Gewone dwergvleermuis
- Nestlocatie Huismus
- Visuele waarneming steenuil
- Das op camera
- Steenmarter op camera
- Ree op camera of in veld
- Nestlocatie kraai
- Geplaatste camera's
- Geplaatste geluidsboxjes
- Sporen
- pijp
- Vliegroute meerdere soorten

BIJLAGE 2
LITERATUURLIJST

Broekhuizen S, e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht 1992

Dijkstra V, R. Janssen, J. Buys & T. van der Meij, 2008. Handleiding voor het monitoren van vleermuizen op zolders. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem 2008

Limpens H, K. Mostert, W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, K.N.N.V, Utrecht 1997

Limpens H e.a., Brochure; Met vleermuizen onderweg, Dienst Weg- en Waterbouwkunde en de VZZ, Delft 2004

Limpens H, e.a., Brochure Vleermuizen, bomen en bos, SVB en VZZ, Arnhem 2003

Lange, R, A. van Winden, P. Twisk, J. de Leander & C. Spee, Zoogdieren van de Benelux, Herkenning en onderzoek. Jeugdbondsuitgeverij, 's Graveland 1986

Netwerk Groene Bureaus (NGB), Zoogdierverseniging, Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN), Vleermuizenprotocol

Schober, W. & E. Grimmberger, Gids van de vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische eilanden, Tirion, Baarn 2001

Twisk P, e.a. Folder; Vleermuizen in en rondom het huis, Zoogdierverseniging i.s.m. Brabants Landschap, Landschapsbeheer Friesland en Stichting Landschapsbeheer Zeeland, 2009

Internet:

www.vleermuis.net
www.vleermuizenindestad.nl
www.vogelbescherming.nl
www.zoogdierverseniging.nl

Kennisdocumenten BIJ12, versie 1.0, juli 2017:

Huismus
 Das
 Buizerd
 Grootoorvleermuis
 Gewone dwergvleermuis
 Ruige dwergvleermuis